

"Aynen öyle de fakat binler derece yüksek, her bir mü'min için binler kasır ve hurileri ihtiva eden has bahçesinden başka, umumî Cennet'ten beşyüz sene genişliğinde birer hususî Cennet'i vardır." cümlesini izah eder misiniz?

Cennette sadece bir şahsa beş yüz sene genişliğinde hususi bir cennet verilecek. İnsanın ebedi arzu ve isteklere sahip olması, cennetin, insanın hayal edemeyeceği kadar büyük ve geniş olmasını iktiza eder.

Dünyada nasıl herkesin kendine ait hususi ve mahrem bir evi varsa, cennette de her insanın kendine ait hususi ve mahrem beş yüz sene genişliğinde köşkleri ve sarayları bulunacak. Cennetin diğer yerleri ise umumi istifadeye açık olacak. Yani tabirde hata olmasın, kamusal olacak, çarşı pazarın herkesin olması gibi.

Üstad Hazretleri bu hususu şu şekilde izah ediyor:

"Sual: Ehâdis-i şerifede denilmiştir ki: 'Bazı ehl-i Cennete dünya kadar bir yer veriliyor; yüz binler kasır, yüz binler huri ihsan ediliyor.' Bir tek adama bu kadar şeylerin ne lüzumu var, ne ihtiyacı var, nasıl olabilir ve ne demektir?"

"Elcevap: Eğer insan yalnız câmid bir vücut olsaydı veyahut yalnız mideden ibaret nebatî bir mahlûk olsaydı veyahut yalnız mukayyet, ağır ve muvakkat ve basit bir zât-ı cismaniye ve bir cism-i hayvanîden ibaret olsaydı, öyle çok kasırlara, çok hurilere lâayık ve mâlik olmazdı. Fakat insan öyle câmi bir mucize-i kudrettir ki, hattâ şu dünya-yı fânide, şu kısa bir ömürde, şu inkişaf etmemiş bazı letâifinin ihtiyacı cihetiyle, bütün dünyanın saltanatı, serveti ve lezâizi verilse, belki hırsı tok olmayacaktır. Halbuki, ebedî bir dâr-ı saadette, nihayetsiz istidada mâlik, nihayetsiz ihtiyaçlar lisanıyla, nihayetsiz arzular eliyle, nihayetsiz bir rahmetin kapısını çalan bir insan, elbette ehâdiste beyan olunan ihsânât-ı ilâhiyeye mazhariyeti makuldür ve haktır ve hakikattir. Ve şu hakikat-i ulviyeye bir temsil dürbünüyle rasat edeceğiz. Şöyle ki:"

"Bir dere bahçesi gibi, şu Barla bağ ve bahçelerinin herbirinin ayrı ayrı mâliki bulunduğu halde, Barla'da gıdası itibarıyla ancak bir avuç yeme mâlik olan herbir kuş, herbir serçe, herbir arı, 'Bütün Barla'nın bağ ve bostanları benim nüzhetgâhım ve seyrangâhımdır.'

diyebilir. Barla'yı zaptedip daire-i mülküne dahil eder. Başkalarının iştiraki onun bu hükmünü bozmaz."

"Hem insan olan bir insan diyebilir ki: *'Benim Hâlıkım, bu dünyayı bana hane yapmış. Güneş benim bir lâmbamdır; yıldızlar benim elektriklerimdir; yeryüzü çiçekli miçekli halılarla serilmiş benim bir beşiğimdir.'* der, Allah'a şükreder. Sair mahlûkatın iştiraki, onun bu hükmünü nakzetmez. Bilâkis, mahlûkat onun hanesini tezyin eder, hanenin müzeyyenâtı hükmünde kalırlar."

"Acaba, bu daracık dünyada, insan, insaniyet itibarıyla, hattâ bir kuş dahi, böyle bir daire-i azîmede bir nevi tasarruf dâvâ etse, cesîm bir nimete mazhar olsa, geniş ve ebedî bir dâr-ı saadette, ona beş yüz senelik bir mesafede bir mülk ihsan etmek nasıl istib'âd edilebilir?"

"Hem nasıl ki, şu kesafetli, karanlıklı, dar dünyada, güneşin pek çok aynalarda bir anda aynen bulunması gibi, öyle de, nuranî bir zat, bir anda çok yerlerde aynen bulunması (*On Altıncı Sözde ispat edildiği gibi*); meselâ Hazret-i Cebrâil Aleyhisselâm bin yıldızda bir anda, hem Arşta hem huzur-u Nebevîde, hem huzur-u İlâhîde bir vakitte bulunması; hem Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmın haşırde bir anda ekser etkiya-i ümmetiyle görüşmesi ve dünyada hadsiz makamlarda bir anda tezahür etmesi; ve evliyanın bir nevi garibi olan abdalların bir vakitte çok yerlerde görünmesi; ve avâmın rüyada, bazan bir dakikada bir sene kadar işler görmesi ve müşahede etmesi; ve herkesin kalb, ruh, hayal cihetiyle bir anda pek çok yerlerle temas edip alâkadarâne bulunması, malûm ve meşhud olduğundan, elbette nuranî, kayıtsız, geniş ve ebedî olan Cennette, cisimleri ruh kuvvetinde ve hiffetinde ve hayal sür'atinde olan ehl-i Cennet, bir vakitte yüz bin yerlerde bulunup yüz bin hurilerle sohbet ederek yüz bin tarzda zevk almak, o ebedî Cennete, o nihayetsiz rahmete lâyıktır ve Muhbir-i Sâdıkın (a.s.m.) haber verdiği gibi hak ve hakikattir. Bununla beraber, bu küçücük aklımızın terazisiyle o muazzam hakikatler tartılmaz."

"İdrâk-i maâlî bu küçük akla gerekmez, / Zira bu terazi o kadar sıkleti çekmez."⁽¹⁾

(1) bk. [Sözler, Yirmi Sekizinci Söz](#).